MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Joko ensi vaalikaudella Itä-Suomea kehitettäisiin kimpassa Länsi-Suomen kanssa, kun ongelmamme ovat yhteisiä ja telakkateollisuuskin pitäisi pelastaa?

PASI KOIVUMAA KARJALAISESSA

Kuntien säätelyä on varaa karsia

Valtiovarainministeriön ylijohtajan Silja Hiironniemen tekemän tuoreen selvityksen mukaan kunnilla on 535 lakisääteistä tehtävää. Tehtäviä on niin paljon, että Hiironniemi suosittaisi säädösten purkamista.

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.) kertoikin viime torstaina, että hän aikoo tuoda esityksen vapaakuntakokeilusta jo kevään kehysriiheen.

Vapaakuntakokeilu on uusi sivujuonne hallituksen kuntauudistuksessa. Vapaakuntakokeilu tarkoittaa Virkkusen mukaan sitä, että vahvat kunnat saisivat enemmän vapautta ja vastuuta toimintansa järjestämiseen. Tarkoituksena on, että ensimmäiset vapaakunnat aloittaisivat toimintansa yhtä aikaa suunnitellun kuntauudistuksen kanssa vuoden 2015 alussa.

Vaikuttaa siltä, että mitä suurempiin vaikeuksiin hallitus uudistustensa kanssa joutuu, sitä enemmän soppaan lisätään aineksia. Kuntauudistukseen oleellisesti liittyvä sosiaali- ja terveyspalvelujen (sote) uudistaminen on vesittymässä. Ainakin se on entistä enemmän levällään.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) jätti sote-uudistusta pohtineen työryhmän esitykseen eriävän mielipiteen. THL:n mukaan sellaista uudistusta ei kannata toteuttaa, jonka vaikuttavuus on epävarma ja joka saattaa jopa heikentää palveluja.

Uudistuksen järkevyyttä epäillään myös hallituspuolueiden riveissä. Vihreiden varapuheenjohtajan Timo Juurikkalan mielestä koko uudistus pitäisi laittaa jäihin.

Uusille kunnanvaltuustoille tulee kiire antaa lausuntonsa esitetystä kuntarakennelaista, koska lausuntojen pitää olla valmiina maaliskuun 7. päivään mennessä. Jos kuntarakennelaki hyväksytään eduskunnassa, kuntien pitää tehdä liitos- ja yhdistymisselvityksensä vuoden 2014 huhtikuun alkuun mennessä.

Kuntauudistus on hallituksen yksi keskeisimmistä hankkeista ja siihen on ladattu paljon poliittista pääomaa. Muun muassa pääministeri Jyrki Katainen (kok.) on moneen otteeseen sanonut, ettei kuntauudistuksen toteuttamista tarvitse epäillä. Vakuutteluista huolimatta epäilijöiden määrä ei ole ainakaan vähentynyt.

Vapaakunta-ajatuskaan ei kaikkia vakuuta. Kaustisen kunnanjohtajan Arto Alpilan mukaan asiaa selvitettiin jo parikymmentä vuotta sitten. Työryhmän tekemät esitykset normien

Hallinto- ja kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.) lisää uusia aineksia kuntauudistussoppaan.

lieventämiseksi tyrmättiin ministeriössä yksi toisensa jälkeen. Alpilan mielestä nuoren kunta-ministerin kannattaisikin tutustua vanhoihin papereihin. (MT 18.1.)

Hallituksen olisi nyt syytä ottaa aikalisä uudistustensa ajamisessa. Näin laajavaikutteisia uudistuksia ei voi tehdä siten, että esimerkiksi kuntien pitää ottaa kantaa asioihin, joista niillä ei ole tietoa. Tietoa ei tunnu olevan myöskään lausuntojen pyytäjillä.

Kuntien kannalta olisi nyt tärkeintä tietää, mitä tehtäviä kuntien pitäisi tulevaisuudessa hoitaa ja mistä niihin saadaan rahat. Jos valtiovalta osoittaa kunnille aina vain uusia tehtäviä, pitäisi samalla kertoa, mistä niihin otetaan rahat.

Kuntien lakisääteisten tehtävien vähentäminen vaikuttaisi kuntatalouteen huomattavasti enemmän ja tehokkaammin kuin kuntaliitokset. Säätelyn vähentäminen ei tarkoita kuntalaisten palvelujen heikentämistä, vaan lisääntyneen byrokratian vähentämistä. Kunnissa tiedetään parhaiten, miten asiat voidaan järjestää tehokkaimmin.

Hallitus kokoontuu ensi kuussa puoliväliriiheen. Puitavaa riihessä myös riittää. Hallituksen ajamat keskeiset uudistukset ovat täysiin levällään ja edelleen jatkuva talouskriisi on syövyttänyt hallitusohjelmalta pohjan pois.

Hallituksen olisi nyt syytä ottaa aikalisä.

VIERASYLIÖ

Köyhät maat kärsivät pakolaisuudesta eniten

Sudan, Afganistan, Kongo, Irak ja Iran. Muun muassa näistä maista paenneita ihmisiä Suomi vastaanottaa tänä vuonna. Sisäministeriö päätti joulukuun puolivälissä, että maamme pakolaiskiintiö on perinteinen 750 henkeä.

Kiintiöpakolaiset ovat saaneet YK:n pakolaisstatuksen ja odottavat usein pakolaisleireillä pääsyä turvalliseen maahan. Suomen vastaanottama pakolaismäärä on 2000-luvulla jäänyt usein kiintiötä pienemmäksi.

Ongelmana on ollut muun muassa sijoituskuntien löytäminen pakolaisille.

Edellä esitetyt luvut asettuvat oikeaan mittakaavaan, kun tarkastellaan pakolaistilannetta Suomea laajemmin. Maailmassa on yli 43 miljoonaa pakolaista. Eniten heitä on tällä hetkellä Pakistanissa ja Iranissa.

Pakolaisista kolmannes on paennut kotimaansa ulkopuolelle, noin kaksi kolmannesta on paossa kotimaansa sisällä ja vajaa miljoona on turvapaikanhakijoita, jotka odottavat päätöstä vastaanottokeskuksissa.

Kahdeksankymmentä prosenttia maailman pakolaisista asuu köyhissä kehitysmaissa kotimaidensa lähialueilla, usein pakolaisleireillä tai kaupunkislummeissa.

Suomalaisessa maahanmuuttokeskustelussa tuntuu usein unohtuvan, että suurimman taakan pakolaisuudesta kantavat köyhät valtiot – eivät suinkaan rikkaat maat.

Kriisistä kriisiin

Ihmiset joutuvat pakenemaan kotiseuduiltaan eri syistä. Aseelliset konfliktit, kuten Syyrian sisällissota, aiheuttavat pakolaisuutta eri puolilla maailmaa. Myös kuivuus, nälänhädät, aavikoituminen, luonnonkatastrofit, äärimmäinen köyhyys ja vaino pakottavat ihmiset liikkeelle.

Taustalla on usein valintatilanne: kuolema tai selviytyminen. Kriisien määrä maailmassa vaikuttaa suoraan pakolaisten määrään. Jokaisen pakolaisen taustalla on tragedia.

Pakolaisuuden vaikutukset kohdistuvat niin kriisialueisiin kuin vastaanottajamaihin. Suurilla pakolaisleireillä kärsitään nälästä ja tautiepidemioista. Köyhissä naapurimaissa suuret pakolaismäärät voivat horjuttaa yhteiskuntaa taloudellisesti ja poliittisesti.

Kun köyhät kehitysmaat kamppailevat omien kansalaistensa koulutuksen, terveydenhuollon ja sosiaaliturvan järjestämisen kanssa, resurssit eivät kerta kaikkiaan riitä pakolaisten tarpeista vastaamiseen.

Pakolaisuudesta seuraa osaamisen ja työvoiman puutetta kriiseistä kärsivissä lähtömaissa. Maiden jälleenrakentaminen kestää tämän vuoksi pitkään, vaikka pakolaisuuden syyt olisikin saatu poistettua.

Jokaisen pakolaisen taustalla on tragedia.

Pakolaisuuteen ja siirtolaisuuteen liittyy usein vakavia kielteisiä lieveilmiöitä, kuten ihmiskauppaa ja -salakuljetusta, prostituutiota, muukalaisvihamielisyyttä ja rasismia.

Taudin hoitamista ja oireiden lääkintää

Pakolaisuuden ja pakkosiirtolaisuuden syihin vaikutetaan kansainvälisellä yhteistyöllä. Konflikteja pyritään ehkäisemään ennalta, ja pakolaisia autetaan ja tuetaan heidän kotimaissaan.

Tavoitteena on, ettei ihmisten tarvitsisi paeta kotimaan rajojen ulkopuolelle.

Tehokkaita keinoja ovat myös köyhyyden vähentäminen vastuullisella kauppa- ja kehityspolitiikalla, koulutuksen tarjoaminen ja lukutaidon opettaminen, naisten aseman vahvistaminen ja kaikenlaisen omatoimisuuden tukeminen.

Suomi osallistuu pakolaisuuden vähentämiseen ja ehkäisyyn kehitysyhteistyöllä. Ulkoministeriön viimeisimmän tutkimuksen mukaan suomalaisista yli 80 prosenttia pitää kehitysapua tärkeänä.

Kriisialueiden naapurimaat eivät pysty yksin huolehtimaan pakolaisista. Siksi kaikkien maiden täytyy kantaa vastuunsa.

Maamme on pyrkinyt lievittämään inhimillistä hätää myös tarjoamalla turvapaikkoja pakolaisille. Pakolaisten vastaanottaminen ei ole ristiriidassa pakolaisongelman syiden poistamisen kanssa.

Suomessa pakolaisia on noin 39 000. Se on alle prosentti väkiluvustamme ja alle tuhannesosa maailman kaikista pakolaisista. Kaikista Suomeen muuttavista ulkomaalaisista alle kymmenen prosenttia on pakolaisia.

Pakolaiset tarvitsevat kansainvälistä suojelua, koska he eivät voi olosuhteiden vuoksi palata kotimaahansa. Suomen perustuslain mukaan ihmisoikeudet kuuluvat myös ulkomaalaisille ja kaikkia on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Ulkomaalaista ei saa karkottaa, palauttaa tai luovuttaa, jos häntä uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu.

Pakolaiset ja turvapaikanhakijat ovat oikeutettuja inhimilliseen kohteluun.

Kotouttaminen avainasemassa

Pakolaiset eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä. He edustavat eri kansallisuuksia, kulttuureja ja uskontoja. Osa heistä on korkeakoulutettuja, osa osaa hädin tuskin lukea.

Moni pakolaisista haluaisi palata kotiin, mutta usein pitkittyneet kriisit estävät tämän jopa vuosiksi.

Nykyisen lainsäädännön mukaan työelämään pyrkivät pakolaiset ja muut maahanmuuttajat ovat hallinnollisesti työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Loppujen kotouttamisesta vastaavat heidän kotikuntansa.

Pakolaisille tarjotuissa kotoutumispalveluissa keskeistä on kielitaidon kehittäminen ja suomalaisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden oppiminen.

Kotouttaminen ei ole helppoa, koska ihmisillä voi olla pahoja traumoja, olematon lukutai kirjoitustaito sekä ajatukset alituisesti entisen kotimaansa ongelmissa. Suomeen asettumista ei helpota myöskään maahanmuuttovihamielisyys.

Usein tuntuu unohtuvan, että myös suomalaiset ovat kokeneet pakolaisuutta.

Sotavuosina yli 70 000 lasta lähetettiin Suomesta turvaan muihin pohjoismaihin. Taistelujen ja alueluovutusten vuoksi vajaat puoli miljoonaa suomalaista joutui jättämään kotiseutunsa. Lapin sodan alkuvaiheessa lähes koko Lapin väestö evakuoitiin Ruotsiin ja Pohjanmaalle.

Nykyään heitä kutsuttaisiin pakolaisiksi.

HANNU SAVOLAINEN

Kirjoittaja on tutkija Ajatuspaja e2:ssa.

Luottamus avainsana

Aivan ensiksi on syytä kiittää ympäristöministeri Ville Niinistöä (vihr.) kiinnostuksesta ja valmiudesta keskusteluun ympäristöhallinnossa koetuista ongelmista. Niinistö on peräänkuuluttanut hallinnon avoimuutta ja yhteistyötä niiden tahojen kanssa, joita ympäristöpäätökset koskevat.

Ympäristöhallinnolla on maaseudulla vahva ylhäältä päin sanelijan imago. Maalla asuvat ja yrittävät ihmiset tuntuvat törmäävän toistuvasti sellaisiin kieltoihin, rajoituksiin ja valvontaan, joita on vaikea arkijärjellä ymmärtää.

Liian usein päätösten valmisteluun on liittynyt salailua. Asianosaisilta ei ole vaivauduttu kysymään, miten päätösten toimeenpano näiden elämään vaikuttaisi.

Ei ole ihme, että esimerkiksi suurella osalla viljelijöistä on syviä epäluuloja koko ympäristöhallintoa kohtaan. Epäluottamus johtaa helposti molemminpuoliseen kyräilyyn, mikä ei ainakaan edistä avointa vuorovaikutusta.

Ville Niinistö näyttää ympäristöministerinä nämä ongelmat huomanneen. Hän haluaa eroon viljelijöiden ja ympäristöhallinnon vastakkainasettelusta, ja sen tilalle yhteistyötä (MT 18.1.).

Viime keskiviikkona Niinistö kävi tapaamassa tuottajaväkeä MTK:n toimihenkilöpäivillä. Tuottajat kaipasivat ympäristöhallinnolta enemmän kannustusta ja luottamusta sekä vähemmän säädöksiä ja byrokratiaa.

Tapaaminen sujui hyvässä hengessä. Ministeri oli tuottajien kanssa samaa mieltä siitä, että ruuantuotantoa kannattaa Suomessa lisätä ja myös kehittää sen vientiä. Tietysti ympäristöä varjellen.

Kaivattu luottamus syntyy käytännön toimista. Hyvä alku olisi, että ympäristökysymyksiä ratkottaisiin aina myös siellä ympäristössä elävät ihmiset huomioiden.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

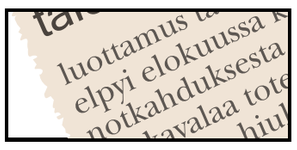

Pakkanen ei pelota

Miksi tavallisesta, kirpeästä pakkaspäivästä seuraa varoittelua ja pelottelua, ihmettelee **Savon Sanomat** pääkirjoituksessaan. Lehti opastaa oikeanlaiseen talvipukeutumiseen.

”Maalaisjärjellä ajatellen riskiryhmiin kuuluvat kaikki, jotka altistavat itsensä kylmälle pukeutumalla väärin. Jos pakkasella menee ulos, on päälle pantava tarpeeksi lämmintä vaatetta. Tarvitaan myös hattu ja käsineet. Suosittelemme vuorillisia talvikenkiä.

Olisikohan varoituksissa mentyjo liian pitkälle? Etelä-Suomessa pakkasesta varoitetaan, jos lämpötila painuu -20 asteeseen. Keski-Suomessa raja on -25 astetta. Tämä oli tilanne perjantaina. Varoituksista huolimatta ainakin Pohjois-Savossa oli mainio ulkoilusää. Aurinkokin pilkotti.

Suomalaisia pelotellaan ja varoitellaan liikaa säätiloilla.”

Valtion omistus ei ole ongelma

Iltalehti puolustelee valtion omistuksen mahdollisuutta telakkakriisin ratkaisijana. Lehden mukaan käytännön ratkaisujen tulee nousta aatteellisten ristiriitojen yläpuolelle.

”Talouspolitiikassa sekoittuvat nyt aatteet ja taktikoinnit. Valtion teollisuusomistuksista on tehty ideologinen kysymys, vaikka niitä tulisi punnita käytännöllisesti. Yhdysvalloissakin liittovaltio sosialisoi 2009 peräti 60 prosenttia General Motorsin osakkeista.

Jan Vapaavuori vetosi telakkakriisissä siihen, ettei valtio ole pariin vuosikymmeneen ottanut yrityksiä haltuunsa. Hänen pääministeri-puoluetovereistaan J.K. Paasikivi lunasti 1918 valtiolle Gutzeit-yhtiön ja Lauri Ingman 1924 Outokummun. Operaatioista kiisteltiin, mutta tulos oli loistava. Kannattaisi edelleen suhtautua valtion omistuksiin pragmaattisesti.

Päätökset valtion omistuksista on rakennettava tiukoille laskelmille. Varmuutta vaikkapa laivamarkkinoiden tulevaisuudesta ei ole, mutta riskit ja työpaikan hinta voidaan sentään arvioida.”

KOLUMNI: AIMO VAINIO

”On epäinhimillistä rikkoa sitä mikä toimii”

Otsikko on lainaus sanomalehti Joutsan Seudun keskustelupalstalta, jossa ruoditaan, lakkautetaanko Rutalahden kylän Koskikaran koulu. Kommentoijan perhe muutti pääkaupunkiseudulta Keski-Suomeen, jotta lapset pääsevät kyläkouluun.

Tilanne Joutsassa on hyvin tyypillinen. Köyhä kunta haluaa säästää kustannuksia keskittämällä opetuksen kyläkeskukseen. Kyläläisten mielestä koulu pitää ehdottomasti säästää, koska muuten kylälle ei saada houkuteltua uusia asukkaita ja siellä jo asuvien lapsiperheiden hyvinvointi heikkenee.

Keskusteluun kuuluu, että jokainen esittää faktoja oman näkökulman tueksi. Joutsan peruspalvelujohtajan Päivi Hakulisen mielestä kyläläisten hätä on ennenaikaista. Koulun kunto on ensin selvitettävä ja sitten vasta mietittävä korjaamista.

Kyläläisten mielestä on pakko toimia heti täydellä voimalla. Mitä pidempään koulu on tyhjillään, sitä helpompi se on kokonaan sulkea. Koulu on ollut suljettuna kosteusvaurioiden ja asbestin vuoksi syyslomasta saakka.

Kuulostaako tutulta, kun soppaan lisätään kevväällä valtuustossa käsiteltävä kunnan kouluverkon arviointi?

Jos kyläkoulut suljetaan ja kyliltä omaehtoisesti nouseva aktiivisuus lannistetaan, mitä kuntaan jää? Hyvin vähän.

aimo.vainio@maaseuduntulevaisuus.fi

Faktoilla on keskustelussa vähän merkitystä. Asiantuntijoiden mukaan pitkäaikaisia säästöjä ei yleensä synny. Jos jossain säästyykin, se menetetään toisaalla. Ainakin säästöjä on vaikea näyttää toteen (MT 14.1.). Lapsia Joutsassa syntyy kouluverkon kokoon nähden vähän, mutta tulevaisuus ei välttämättä ole menneisyyden kaltainen. Siihen voi omilla teoilla vaikuttaa.

Ulkopuolelta katsottuna Joutsassa keskustellaan siitä, halutaanko kunnan viimeisistä valteista luopua.

Jos kyläkoulut suljetaan ja ennen kaikkea jos kyliltä omaehtoisesti nouseva aktiivinen omien asioiden hoitaminen ja parantaminen lannistetaan, mitä kuntaan jää? Minun mielestäni hyvin vähän.

Pohjimmiltaan kysymys on, mikä pienessä kunnassa kertoo siitä, uskovatko kuntalaiset itse mahdollisuuksiinsa parantaa asioita vai ei. Karkea jako Joutsassa on, että Rutalahden kylällä uskotaan, kuntakeskuksessa ei.

Sanotaan se nyt sitten suoraan. Joutsa ei ole mikään Päijänteen sykkivä helmi. Se on hiljenevä kunta nelostien varrella, jonka huoltoasemalla pysähtyvät ne, jotka eivät jaksa ajaa suoraan Jyväskylään. Pysähtyjät tuovat vitosen kahvista ja sämpylästä, mutta huoltoasema ei houkuta ohi ajavia muuttamaan Joutsaan.

Mutta ei Joutsa huonoinkaan maaseutukunta Keski-Suomessa ole. Kuntakeskuksesta Jyväskylään on matkaa 69 kilometriä, mutta Rutalahden kylältä vain 41. Kouluverkko on viimeinen valtti mielikuvapelissä, jolla asukkaita voi houkutella. Onko Joutsassa lähellä kaupunkia sijaitseva omaleimainen ja hyvähenkinen kylä, jossa on kyläkoulu ja jonne turvallisuutta hakeva maallemuuttaja voisi muuttaa? Vai onko Joutsa kunta, jossa on parinsadan oppilaan koulu 70 kilometrin päässä vanhempien työpaikasta?

Erityisen kiinnostavaa Joutsan tapauksessa on, että Rutalahden kylä vaikuttaa poikkeuksellisen kyvykkäältä. Siellä on yhdessä rintamassa vastattu heti haasteeseen, kun koulu suljettiin. Kyläläiset ilmoittivat korjaavansa koulun omalla kustannuksellaan ja talkootyöllä. Kunta ei tarjoukseen ole tarttunut.

Keskustelupalstalla kirjoitettiin myös: ”Tuskinpa kouluttomaan kylään muuttaa lisää lapsiperheitä.” Kylälle muuttanut kommentoi: ”Tutustuin kyläläisiin ja minut toivotettiin tervetulleeksi.”

Jos jollain kulmalla kuntaa saadaan yhteistä henkeä puhallettua, siitä pitäisi pitää kynsin hampain kiinni. Muuta mahdollisuutta kääntää kunnan kehitystä parempaan suuntaan ei ole. Kaikesta säästäminen merkitsee kunnan hidasta kuolemista.

Sama pohdinta alkaa monessa kunnassa, kun uudet valtuustot kokoontuvat ja esityslistoille ilmestyy kouluverkon arviointi. Uusi valtuusto joutuu pohtimaan päätöksiä, jotka voivat tuoda säästöjä, mutta samalla sulkevat mahdollisen tulevan menestyksen pois.

Lopuksi vielä jatkokeskustelun pohjaksi kasvatustieteen emeritaprofessorin Eira Korpisen kommentti oppimistuloksista: ”suomalaiset oppilaat ovat hyviä lukemaan, mutta maaseudun tytöt ovat erityisen hyviä.”

Maaseudulla on vielä kyläkouluja.